

SESSION ORDINAIRE 2025-2026

5 FÉVRIER 2026

**ASSEMBLÉE RÉUNIE
DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE
COMMUNE**

PROPOSITION DE RÉOLUTION

relative à l'arrêté royal du 7 janvier 2026
modifiant l'article 34, §§ 1er et 2, de l'arrêté
royal du 11 juillet 2002 portant règlement
général en matière de droit à l'intégration
sociale, à ses effets pour les cohabitants
et au non-respect de l'avis préalable
du Conseil d'État

RAPPORT

fait au nom de la commission
de la Santé et de l'Aide aux personnes

par Stéphanie Lange (FR)

GEWONE ZITTING 2025-2026

5 FEBRUARI 2026

**VERENIGDE VERGADERING
VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE**

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

betreffende het koninklijk besluit van 7 januari
2026 tot wijziging van artikel 34, §§ 1 en 2,
van het koninklijk besluit van 11 juli 2002
houdende het algemeen reglement betreffende
het recht op maatschappelijke integratie,
de gevolgen daarvan voor samenwonenden
en de niet-inachtneming van het voorafgaande
advies van de Raad van State

VERSLAG

uitgebracht namens de commissie
voor de Gezondheid en Bijstand aan personen

door Stéphanie Lange (FR)

Ont participé aux travaux de la commission:

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelge-
nomen:

Membres effectifs

Vaste leden

MR	:	Clémentine Barzin, Kristela Bytyçi, Françoise Schepmans.
PS	:	Ibrahim Dönmez, Karine Lalieux, Mohamed Ouriaghli.
PTB	:	Mihaela Drozd, Hanina El Hamamouchi, Petya Obolensky.
Les Engagés	:	Stéphanie Lange.
Ecolo	:	Farida Tahar.
Groen	:	Celia Groothedde.
Team Fouad Ahidar	:	Najima El Arbaoui.
N-VA	:	Gilles Verstraeten.

Membres suppléants

Plaatsvervangers

MR	:	Aurélie Czekalski.
Groen	:	Emile Luhahi.

Autres membres

Andere leden

PS	:	Jamal Ikazban, Cécile Vainsel.
DéFI	:	Gisèle Mandaila.

I. Ajout de cosignataires

Farida Tahar, Karine Lalieux, Ibrahim Dönmez, Mohamed Ouriaghli et Nadia El Yousfi sont ajoutés, avec l'accord de l'auteur, à la liste des cosignataires de la proposition de résolution.

II. Exposé introductif

Mme Karine Lalieux (en remplacement d'Ahmed Laaouej) rappelle que la proposition de résolution porte sur un texte adopté en urgence et touche au cœur du pacte social, à savoir le droit à l'intégration sociale comme dernier filet de sécurité garantissant un minimum de dignité. Elle estime que l'arrêt royal du 7 janvier 2026 durcit de manière significative les conditions d'accès au revenu d'intégration sociale pour les cohabitants, en assimilant cohabitation et solidarité financière effective. Derrière une apparente technicité, la mesure entraîne selon elle une réalité sociale brutale : des femmes, des jeunes et des familles précaires voient leur aide réduite ou supprimée sans garantie que les ressources du ménage soient réellement disponibles.

La députée souligne la sévérité de l'avis du Conseil d'État, qui pointe un risque de régression des droits sociaux garantis par la Constitution, l'absence d'analyse sociale et budgétaire sérieuse et un flou juridique dans les critères retenus.

Trois effets majeurs de la réforme sont identifiés: un recul de l'individualisation des droits, renforçant la dépendance économique des femmes ; une pénalisation des jeunes, notamment ceux contraints de rester au domicile parental en raison de la crise du logement bruxelloise ; et un impact particulièrement négatif pour Bruxelles, où la précarité et les cohabitations contraintes sont plus fréquentes.

L'oratrice avertit que la restriction du revenu d'intégration sociale n'élimine pas la pauvreté mais l'aggrave, tout en transférant une pression supplémentaire sur les CPAS déjà fragilisés.

En conclusion, la députée plaide pour la suspension de l'arrêt, la réalisation d'une évaluation sociale et budgétaire approfondie, un dialogue avec les fédérations de CPAS et le respect du principe constitutionnel de non-régression des droits sociaux, affirmant que la manière dont une démocratie traite les plus vulnérables constitue un choix fondamental de société.

I. Toevoeging van medeondertekenaars

Farida Tahar, Karine Lalieux, Ibrahim Dönmez, Mohamed Ouriaghli en Nadia El Yousfi worden, met instemming van de indiener, toegevoegd aan de lijst van medeondertekenaars van het voorstel van resolutie.

II. Inleidende uiteenzetting

Mevrouw Karine Lalieux (ter vervanging van Ahmed Laaouej) wijst erop dat het voorstel van resolutie betrekking heeft op een tekst die met spoed is aangenomen en die raakt aan de kern van het sociaal pact, namelijk het recht op maatschappelijke integratie als laatste vangnet dat een minimum aan waardigheid garandeert. Zij vindt dat het koninklijk besluit van 7 januari 2026 de voorwaarden voor samenwonenden om in aanmerking te komen voor een leefloon aanzienlijk verstrengt door samenwonen gelijk te stellen aan financiële solidariteit. Die technisch verpakte maatregel zal volgens haar leiden tot een schrijnende sociale realiteit: de steun voor vrouwen, jongeren en gezinnen in een kwetsbare situatie zal worden verminderd of afgeschaft, zonder dat wel zeker is of de beschikbare middelen van het gezin volstaan om rond te komen.

Het parlementslicd benadrukt dat de Raad van State een streng advies heeft uitgebracht. Daarin staat dat de door de Grondwet gewaarborgde sociale rechten erop achteruit dreigen te gaan, de hervorming sociaal noch budgettair ernstig werd onderzocht en de vastgestelde criteria juridisch nogal vaag zijn.

De maatregel houdt drie belangrijke gevolgen in. De individualisering van rechten wordt teruggedroefd, waardoor vrouwen afhankelijker zullen worden. Jongeren zullen het gelag betalen en dan in het bijzonder jongeren die door de Brusselse wooncrisis niet anders kunnen dan bij hun ouders blijven wonen. En tot slot zullen de gevolgen zeer zwaar zijn in Brussel, waar bestaansonzekerheid vaker voorkomt en meer mensen noodgedwongen samenwonen.

De spreekster waarschuwt dat het beperken van het leefloon de armoede niet wegneemt, maar juist verergert, terwijl er extra druk komt te liggen op de toch al kwetsbare OCMW's.

Afrondend pleit het parlementslicd ervoor het besluit op te schorten, de hervorming te onderwerpen aan een grondige sociale en budgettaire evaluatie, in dialoog te treden met de federaties van OCMW's en het grondwettelijke beginsel dat sociale rechten niet mogen worden afgebouwd, in acht te nemen. Zij stelt dat de manier waarop een democratie omgaat met de meest kwetsbaren een fundamentele maatschappelijke keuze is.

III. Discussion générale

Mme Clémentine Barzin considère que la proposition de résolution ne vise pas uniquement la suspension de l'arrêté royal du 7 janvier 2026, mais constitue une contestation politique globale de l'action du gouvernement fédéral et un refus de toute réforme structurelle de l'aide sociale. Selon elle, l'arrêté s'inscrit dans l'accord de gouvernement et poursuit un objectif d'équité en mettant fin à des situations de cumul excessif de revenus d'intégration au sein de certains ménages cohabitants, jugées injustes et budgétairement insoutenables.

La réforme permet dès lors de tenir compte des revenus des personnes vivant sous le même toit lorsqu'une obligation alimentaire existe, conformément aux principes du droit civil et au caractère résiduaire du droit à l'intégration sociale.

La députée affirme que l'arrêté ne crée pas une règle nouvelle, mais applique plus strictement un cadre législatif existant, tout en prévoyant des garde-fous permettant aux CPAS de déroger aux règles en cas de situation injuste, sur base d'une enquête sociale motivée. Elle souligne également le caractère progressif de l'entrée en vigueur et l'accompagnement prévu via les circulaires administratives.

L'oratrice rejette l'argument d'une violation du principe de *standstill*, estimant que la réforme est raisonnablement justifiée par des objectifs d'équité, de soutenabilité et de meilleur ciblage de l'aide.

La députée précise la portée de l'avis du Conseil d'État, qu'elle présente comme une série de recommandations et non comme une censure juridique.

Enfin, la députée critique la résolution pour son absence de propositions alternatives et pour son caractère essentiellement symbolique, car la Commission communautaire commune n'a pas compétence pour suspendre un arrêté royal fédéral. Elle conclut en affirmant que son groupe soutient une réforme assumée de l'aide sociale et annonce un vote contre la résolution.

Mme Celia Groothedde considère que la législation est l'expression d'un choix de société et elle estime que l'arrêté royal auquel la résolution réagit indique clairement une orientation problématique. La députée souligne qu'il s'agit du droit à un revenu minimum pour les personnes vulnérables qui n'abusent pas du système mais qui, au contraire, ont du mal à joindre les deux bouts.

La députée illustre son point de vue au moyen de situations concrètes à Bruxelles, telles que la pénurie de logements ou les étudiants contraints de rester chez leurs parents

III. Algemene bespreking

Mevrouw Clémentine Barzin is van mening dat het voorstel van resolutie er niet enkel toe strekt het koninklijk besluit van 7 januari 2026 op te schorten, maar het beleid van de federale regering op de korrel beoogt te nemen en om het even welke structurele hervorming van de sociale bijstand afwijst. Het besluit past in het regeerakkoord en wil vanuit een streven naar rechtvaardigheid een einde maken aan gevallen waarin samenwonende gezinsleden meerdere leeflonen opstrijken. Dergelijke situaties zijn buitensporig, onrechtvaardig en budgettair niet vol te houden.

De hervorming maakt het daarom mogelijk om rekening te houden met het inkomen van personen die onder hetzelfde dak wonen, waarbij er sprake is van een onderhoudsverplichting. Dat is in overeenstemming met de beginselen van het burgerlijk recht en het residuaire karakter van het recht op maatschappelijke integratie.

Het parlementslid stelt dat het besluit geen nieuwe regel invoert, maar bestaande wettelijke bepalingen strikter toepast. Tegelijk zijn enkele buffers ingebouwd waardoor OCMW's bij onrechtvaardige situaties kunnen afwijken van de regels, op basis van een gemotiveerd sociaal onderzoek. Bovendien treedt de regeling geleidelijk in werking en voorzien administratieve omzendbrieven in de nodige begeleiding.

De spreker vindt niet dat het standstillbeginsel is geschonden. Volgens haar is de hervorming redelijkerwijs ingegeven vanuit een streven naar billijkheid, houdbaarheid en een beter gerichte steunverlening.

Het parlementslid verduidelijkt dat het advies van de Raad van State dient te worden opgevat als een reeks aanbevelingen en niet als een juridische afkeuring.

Ten slotte uit het parlementslid kritiek op het feit dat de resolutie geen alternatieve voorstellen aanreikt en in hoofdzaak van symbolische aard is, aangezien de GGC niet bevoegd is om een federaal koninklijk besluit op te schorten. Afrondend voert zij aan dat haar fractie een daadkrachtige hervorming van de sociale bijstand steunt. Zij zal tegen de resolutie stemmen.

Mevrouw Celia Groothedde beschouwt wetgeving als een uitdrukking van een maatschappelijke keuze en stelt dat het koninklijk besluit waarop de resolutie reageert duidelijk een richting aangeeft die problematisch is. Het parlementslid benadrukt dat het gaat om het recht op een minimaal inkomen voor kwetsbare mensen die geen misbruik maken van het systeem, maar integendeel moeite hebben om rond te komen.

Het parlementslid illustreert haar standpunt aan de hand van concrete situaties in Brussel, zoals woningnood, of studenten die noodgedwongen thuis blijven wonen terwijl hun bijverdiensten of aanwezigheid het gezinsinkomen negatief

alors que leurs petits à-côtés ou leur présence ont un impact négatif sur le revenu du ménage. Le vrai problème, ce n'est pas la fraude, mais le niveau élevé de non-recours aux droits.

L'oratrice s'interroge sur l'existence d'exceptions possibles, car elles rendent ces personnes tributaires des évaluations individuelles et de la bonne volonté, sans modifier la règle de base.

La députée souligne que le Conseil d'État met clairement en garde contre un recul de la protection sociale et la faiblesse de la motivation budgétaire.

Elle conclut en disant que l'article 23 de la Constitution n'est pas respecté et annonce qu'elle soutiendra la résolution.

Mme Najima El Arbaoui déclare que son groupe s'abstiendra lors du vote sur la résolution.

La députée reconnaît les préoccupations sociales qui sous-tendent la résolution, mais affirme que celle-ci ne tient pas suffisamment compte du contexte spécifique à Bruxelles, caractérisé par une forte concentration de ménages cohabitants, un nombre supérieur à la moyenne de bénéficiaires du revenu d'intégration et des CPAS structurellement surchargés.

La cohabitation à Bruxelles est souvent une nécessité dictée par les loyers élevés, les logements multifamiliaux, la migration et la solidarité informelle au sein des communautés. Des règles claires et responsables s'imposent dès lors. L'arrêté royal du 7 janvier 2026 vise à tenir compte des conditions de vie réelles et la députée rappelle que le revenu d'intégration est un filet de sécurité de dernier recours.

L'oratrice critique la résolution au motif qu'elle n'apporte aucune réponse quant au financement des CPAS, à la prévention des abus ou à la garantie de la durabilité de l'aide sociale.

La députée conclut en disant que la solidarité est nécessaire, mais qu'elle doit rester ciblée, contrôlable et justifiée afin de préserver l'assise de la protection sociale. Dans cette optique, son groupe politique opte pour une protection sociale forte mais juste, axée sur l'émancipation, l'activation et la transparence, et tenant compte de la réalité bruxelloise.

Mme Hanina El Hamamouchi exprime le soutien de son groupe à la proposition de résolution.

M. Gilles Verstraeten juge le débat technique et est également d'avis que les réformes doivent être évaluées dans leur contexte. Il reconnaît que le Conseil d'État a rendu un avis critique sur l'arrêté royal, mais il souligne que cet avis souligne essentiellement la nécessité d'une motivation et

beïnvloeden. Het echte probleem is niet de fraude, maar het hoge niveau van non-take-up van rechten.

De spreekster plaatst vraagtekens bij het bestaan van uitzonderingsmogelijkheden, omdat deze mensen afhankelijk maken van individuele beoordelingen en goede wil, zonder de fundamentele regel te wijzigen.

Het parlementslid benadrukt dat de Raad van State duidelijk waarschuwt voor een achteruitgang van de sociale bescherming en een onvoldoende onderbouwde budgettaire motivatie.

Zij besluit dat artikel 23 van de Grondwet niet wordt gerespecteerd en kondigt aan dat zij de resolutie zal steunen.

Mevrouw Najima El Arbaoui verklaart dat haar fractie zich zal onthouden bij de stemming van de resolutie.

Het parlementslid erkent de sociale bezorgdheid achter de resolutie, maar stelt dat deze onvoldoende rekening met de specifieke Brusselse context, gekenmerkt door een hoge concentratie samenwonende gezinnen, een bovengemiddeld aantal leefloonbegunstigden en structureel overbelaste OCMW's.

Samenwonen in Brussel is vaak een noodzaak ingegeven door hoge huurprijzen, meergezinswoningen, migratie en informele solidariteit binnen gemeenschappen. Dit vraagt om duidelijke en verantwoorde regels. Het koninklijk besluit van 7 januari 2026 beoogt rekening te houden met de reële leefomstandigheden en het parlementslid herinnert eraan dat het leefloon een laatste vangnet is.

De spreekster bekritiseert de resolutie omdat zij geen antwoorden biedt op de financiering van de OCMW's, het vermijden van oneigenlijk gebruik of het waarborgen van de duurzaamheid van de sociale bijstand.

Het parlementslid besluit dat solidariteit noodzakelijk is, maar gericht, controleerbaar en verantwoord moet blijven om het draagvlak van de sociale bescherming te behouden. Vanuit die visie kiest haar fractie voor een sterke maar rechtvaardige sociale bescherming die inzet op emancipatie, activering en transparantie, rekening houdend met de Brusselse realiteit.

Mevrouw Hanina El Hamamouchi spreekt haar steun uit voor het voorstel van resolutie.

De heer Gilles Verstraeten beschouwt het debat als technisch is en sluit zich aan bij de visie dat hervormingen in hun context moeten worden beoordeeld. Hij erkent dat de Raad van State een kritisch advies heeft uitgebracht over het koninklijk besluit, maar benadrukt dat dit advies vooral wijst

d'un fondement juridique solides, et non une interdiction générale de réformer le régime d'aide sociale. Selon lui, un rapport circonstancié au Roi y a répondu, de sorte qu'il n'est pas porté atteinte au principe de *standstill*.

Le député affirme que le droit à l'intégration sociale a un caractère résiduel et a toujours été soumis à un examen des ressources et à une évaluation de la situation de vie concrète. Selon lui, la réforme n'entraîne pas une réduction du niveau de protection, mais une application plus stricte des règles en vigueur, tout en maintenant une marge d'appréciation pour les CPAS et les services sociaux.

L'orateur souligne le risque de cumul de revenus d'intégration au sein d'un même ménage, susceptible d'entraîner des revenus supérieurs au salaire minimum. À ses yeux, cela sape l'équité du système. La réforme fédérale vise à limiter ces excès en élargissant l'examen des ressources, sans automatisme et en laissant une marge pour l'équité. Dans cette optique, il estime que la mesure est correcte et justifiée, tant pour l'équité du régime social que pour la capacité financière des CPAS bruxellois. Il annonce qu'il votera contre la résolution.

Mme Stéphanie Lange estime que la réforme de l'article 34, présentée comme un durcissement brutal, doit être analysée avec davantage de précision.

Elle rappelle que la prise en compte des ressources de certains cohabitants par les CPAS n'est pas nouvelle. La réforme vise principalement à clarifier et harmoniser des pratiques qui variaient fortement d'un CPAS à l'autre et qui pouvaient générer des situations d'inégalité, notamment lorsque des ménages composés de plusieurs adultes percevaient des aides supérieures aux revenus de ménages actifs.

La députée affirme que l'objectif n'est pas de retirer un droit ni d'accroître la pauvreté, mais de réaffirmer le principe selon lequel la solidarité publique intervient en dernier ressort lorsque les solidarités familiales prévues par la loi ne suffisent pas.

L'oratrice souligne le rôle central du pouvoir d'appréciation des CPAS, qui peuvent écarter la prise en compte de certaines ressources pour des raisons d'équité, ce qui exclut selon elle toute application automatique ou déshumanisée de la réforme.

La députée reconnaît néanmoins la nécessité d'une vigilance constante et d'une évaluation de la réforme sur le terrain, mais juge la demande de suspension du texte disproportionnée et insuffisamment attentive aux

op de noodzaak van een degelijke motivering en juridische onderbouwing, niet op een algemeen verbod om het sociale bijstandssysteem te hervormen. Volgens hem is hieraan tegemoetgekomen via een uitgebreid verslag aan de Koning, waardoor het standstillbeginsel niet wordt geschonden.

Het parlamentslid stelt dat het recht op maatschappelijke integratie een residuair karakter heeft en steeds onderworpen is geweest aan een middelenonderzoek en een beoordeling van de concrete leefsituatie. De hervorming leidt volgens hem niet tot een verlaging van het beschermingsniveau, maar tot een strengere toepassing van bestaande regels, met behoud van beoordelingsmarge voor OCMW's en sociale diensten.

De spreker wijst op het risico van cumulaties van leeflonen binnen één huishouden die kunnen leiden tot inkomens hoger dan inkomens uit arbeid aan het minimumloon, wat volgens hem de rechtvaardigheid van het systeem ondergraaft. De federale hervorming beoogt om dergelijke excessen te beperken door het middelenonderzoek te verruimen, zonder automatisme en met ruimte voor billijkheid. Vanuit die optiek acht hij de maatregel correct en verantwoord, zowel voor de rechtvaardigheid van het sociale systeem als voor de draagkracht van de Brusselse OCMW's, en kondigt hij aan tegen de resolutie te stemmen.

Mevrouw Stéphanie Lange is van mening dat de aanpassing van artikel 34, die als een ingrijpende verstrenging wordt voorgesteld, nauwkeuriger onder de loep moet worden genomen.

Zij wijst erop dat het niet nieuw is dat OCMW's rekening houden met de middelen van bepaalde medebewoners. De hervorming heeft vooral tot doel om het optreden van de OCMW's te verduidelijken en gelijk te schakelen. Die hielden er immers nogal uiteenlopende praktijken op na. Dat kon al eens leiden tot scheeftrekkingen, waarbij bijvoorbeeld gezinnen met meerdere volwassenen meer steun ontvingen dan wat beroepsactieve gezinnen verdienden.

Het parlamentslid legt uit dat het niet de bedoeling is om een recht in te trekken of de armoede te vergroten, maar om het beginsel te herbevestigen dat solidariteit binnen de samenleving pas een laatste vangnet is, wanneer de wettelijk geregelde familiale solidariteit niet volstaat.

De spreekster benadrukt dat de OCMW's met hun beoordelingsbevoegdheid een cruciale rol spelen. Zij kunnen om redenen van billijkheid bepaalde inkomsten buiten beschouwing laten. Zo wordt vermeden dat de hervorming op een automatische of onmenselijke manier wordt toegepast.

Het parlamentslid erkent niettemin dat voortdurende waakzaamheid geboden is en dat de hervorming in de praktijk moet worden geëvalueerd. Het verzoek om de tekst op te schorten gaat volgens haar echter te ver

problèmes qu'il entend corriger.

Elle conclut en indiquant que son groupe ne soutient pas la proposition de résolution, privilégiant un suivi attentif de la réforme, un dialogue renforcé avec les CPAS et une évaluation rigoureuse de ses effets concrets.

Mme Farida Tahar annonce qu'elle soutient et cosigne la proposition de résolution.

Son positionnement relève d'une inquiétude fondée sur l'avis défavorable du Conseil d'État, qui évoque un recul de la protection sociale et dont les recommandations n'ont pas été suivies par le gouvernement fédéral.

La députée s'oppose fermement au principe consistant à faire primer la solidarité familiale sur la solidarité sociale, qu'elle juge contraire à l'objectif d'individualisation des droits défendu de longue date, en particulier pour les femmes.

L'oratrice critique les raisonnements fondés sur le cumul de revenus au sein des ménages, et estime que la réforme pénalise principalement les femmes et les jeunes contraints de recourir au CPAS, notamment dans un contexte de réforme de l'assurance chômage dont les effets risquent d'accroître la précarité.

La députée considère que l'arrêté royal aura un impact social négatif important, en raison notamment de la prise en compte élargie des ressources familiales et des disparités d'appréciation entre travailleurs sociaux. Selon elle, la motivation principale de la réforme est avant tout budgétaire et refuse que des considérations financières justifient un durcissement antisocial des conditions d'accès au revenu d'intégration.

La députée insiste sur les conséquences spécifiques pour la Région bruxelloise, où la précarité est plus marquée et où les CPAS seront particulièrement affectés. Elle rejette l'argument d'une simple harmonisation des pratiques et conclut en dénonçant une mesure qu'elle juge injuste et contradictoire avec le discours sur l'émancipation.

Mme Gisèle Mandaila considère que la réforme constitue une régression sociale majeure, tant sur le fond que sur la méthode. Elle critique le fait que l'avis défavorable du Conseil d'État, ait été ignoré, ce qui fragilise selon elle la légalité de la mesure, accroît le risque de contentieux et nuit à la confiance des citoyens dans les institutions.

Sur le fond, la députée conteste l'assimilation de la cohabitation à une solidarité financière automatique et rappelle

en houdt te weinig rekening met de problemen die erdoor worden aangepakt.

Afrondend stelt zij dat haar fractie het voorstel van resolutie niet steunt en de voorkeur geeft aan een zorgvuldige opvolging van de hervorming, een versterkte dialoog met de OCMW's en een nauwgezette evaluatie van de concrete gevolgen.

Mevrouw Farida Tahar kondigt aan dat zij het voorstel van resolutie steunt en mee ondertekent.

Zij maakt zich namelijk zorgen naar aanleiding van het ongunstige advies van de Raad van State, waarin gewezen wordt op een achteruitgang van de sociale bescherming. De federale overheid heeft de aanbevelingen van de Raad van State naast zich neergelegd.

Het parlementslid is fel gekant tegen het beginsel om solidariteit binnen het gezin te laten voorgaan op solidariteit binnen de samenleving. Volgens haar staat dat haaks op de individualisering van rechten, een doel waar al jaren voor opgekomen wordt, in het bijzonder voor vrouwen.

De spreker uit kritiek op de werkwijze waarbij de inkomens binnen een gezin worden samengeteld. De hervorming benadeelt volgens haar vooral vrouwen en jongeren die genooddaakt zijn om aan te kloppen bij het OCMW, vooral nu de hervorming van de werkloosheidsverzekering dreigt te leiden tot meer bestaansonzekerheid.

Het parlementslid denkt dat het koninklijk besluit een grote negatieve sociale weerslag zal hebben, omdat in grotere mate rekening wordt gehouden met de inkomsten van het gezin en met de verschillen in beoordeling door maatschappelijk werkers. Volgens haar is de hervorming vooral ingegeven vanuit budgettaire drijfveren. Zij vindt het niet te rechtvaardigen dat financiële overwegingen aan de basis liggen van een asociale verstrenging van de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een leefloon.

Het parlementslid benadrukt de specifieke gevolgen voor het Brussels Gewest, waar de bestaansonzekerheid groter is en de OCMW's het bijzonder zwaar te verduren zullen hebben. Zij verwerpt het argument dat het enkel de bedoeling zou zijn om de gangbare praktijken gelijk te schakelen. Zij bestempelt de maatregel als onrechtvaardig en in strijd met het streven naar emancipatie.

Mevrouw Gisèle Mandaila vindt dat de hervorming zowel inhoudelijk als methodologisch leidt tot een grote sociale achteruitgang. Zij uit kritiek op het feit dat geen rekening is gehouden met het ongunstige advies van de Raad van State, wat de wettigheid van de maatregel op losse schroeven zet, het risico op geschillen vergroot en het vertrouwen van de burger in de instellingen aantast.

Het parlementslid kan zich niet vinden in een logica waarbij samenwonen automatisch wordt gelijkgesteld met

que de nombreuses familles ne sont pas en mesure de soutenir financièrement leurs membres.

L'oratrice avertit que la réforme renforcera la dépendance économique, en particulier celle des femmes, et pourrait accroître la pauvreté cachée.

La députée relaie les inquiétudes exprimées par les associations de terrain et les CPAS, évoquant également un effet dissuasif susceptible de décourager toute forme de cohabitation solidaire.

L'oratrice rappelle enfin que le revenu d'intégration sociale constitue un dernier filet de sécurité destiné à garantir la dignité humaine et que le restreindre sans alternative revient à faire des économies au détriment des plus vulnérables. Elle conclut en indiquant que son groupe soutient la proposition de résolution, jugeant raisonnable de suspendre la réforme afin d'en évaluer les effets réels en concertation avec les CPAS bruxellois.

Réponses

Mme Karine Lalieux affirme que le débat ne relève ni de considérations partisans ni d'une difficulté à accepter des réformes, mais concerne avant tout les familles et les personnes les plus précaires. Elle conteste l'idée selon laquelle le CPAS relèverait encore d'un mécanisme résiduaire, estimant que, dans le contexte de la limitation de l'assurance chômage, il devient un pilier central de la protection sociale appelé à accueillir un nombre croissant de personnes exclues des dispositifs assurantiels.

La députée souligne que l'arrêté royal vient s'ajouter à cette pression accrue sans concertation préalable avec les CPAS, lesquels ne disposeraient ni des outils adéquats ni de l'accès aux données nécessaires, ce qui alourdira considérablement les enquêtes sociales. Elle rappelle que l'octroi du revenu d'intégration sociale n'a jamais été automatique et repose déjà sur des évaluations approfondies, appelant à faire confiance aux travailleurs sociaux.

La députée réfute l'argument selon lequel la réforme apporterait davantage de clarté et d'égalité entre CPAS, en s'appuyant sur l'avis du Conseil d'État qui souligne au contraire le caractère flou des critères et les risques de confusion dans l'application. Elle insiste sur le fait que la demande formulée vise avant tout une concertation avec les acteurs concernés, une préparation adéquate des outils et une évaluation préalable des effets sociaux.

L'oratrice conclut en justifiant l'intervention de l'Assemblée réunie par l'impact direct de la mesure sur les

financiële solidariteit. Zij voert aan dat veel gezinnen het niet breed genoeg hebben om de leden die er deel van uitmaken, financieel te ondersteunen.

De spreekster waarschuwt dat de hervorming de economische afhankelijkheid, vooral van vrouwen, zal versterken en de verborgen armoede kan doen toenemen.

Het parlementslid vertelt over de grote bezorgdheid die heerst bij de verenigingen op het terrein en de OCMW's. Zij stelt dat de hervorming een afschrikkend effect kan hebben en elke vorm van solidair samenwonen kan ontmoedigen.

Tot slot wijst de spreekster erop dat het leefloon het laatste vangnet is om een menswaardig bestaan te garanderen, en dat het beperken ervan zonder alternatief neerkomt op besparen op de rug van de kwetsbaarste groepen. Haar fractie steunt het voorstel van resolutie en zou het een goede zaak vinden om de hervorming op te schorten, zodat de werkelijke gevolgen ervan in overleg met de Brusselse OCMW's tegen het licht gehouden kunnen worden.

Antwoorden

Mevrouw Karine Lalieux stelt dat het debat niet is ingegeven vanuit partijgebonden afwegingen of vanuit de tegenzin om hervormingen te aanvaarden, maar vooral draait rond de meest kwetsbare gezinnen en personen. Zij weerlegt het idee dat voor de OCMW's nog slechts een bijrol zou weggelegd zijn. Nu de werkloosheidsverzekering wordt ingeperkt, zullen zij volgens haar uitgroeien tot een centrale pijler van de sociale bescherming en zullen zij een toenemend aantal personen moeten opvangen die geen aanspraak meer kunnen maken op het verzekeringsstelsel.

Het parlementslid benadrukt dat het koninklijk besluit nog meer druk op de ketel zet doordat er vooraf geen overleg heeft plaatsgevonden met de OCMW's, die niet over de gepaste instrumenten zouden beschikken en geen toegang zouden hebben tot de nodige gegevens, wat het dus een pak moeilijker zal maken om sociale onderzoeken uit te voeren. Zij wijst erop dat een leefloon nooit automatisch wordt toegekend en dat aan de toekenning ervan vandaag al een grondige evaluatie voorafgaat. Zij roept op om vertrouwen te hebben in de maatschappelijk werkers.

Het parlementslid weerlegt het argument dat de hervorming voor meer duidelijkheid en meer gelijkheid tussen de OCMW's zou zorgen. De Raad van State benadrukt in zijn advies namelijk dat de criteria integendeel nogal vaag zijn en tot verwarring kunnen leiden bij de uitvoering. Zij benadrukt dat op de eerste plaats wordt gevraagd om overleg te plegen met de betrokken partijen, de instrumenten degelijk voor te bereiden en vooraf in te schatten wat de sociale gevolgen zullen zijn.

De spreekster vindt het tot slot gerechtvaardigd dat de Verenigde vergadering zich in dit dossier mengt, omdat de

Bruxellois, rappelant que les grandes villes, et en particulier la Région de Bruxelles-Capitale, seront les premières et les plus fortement touchées par cette réforme.

**IV. Discussion des considérants
et des tirets du dispositif
et votes**

Personne ne demandant la parole, la présidente propose de passer directement au vote sur l'ensemble de la proposition de résolution. (*Assentiment*)

**V. Vote sur l'ensemble
de la proposition de résolution**

L'ensemble de la proposition de résolution est adopté par 8 voix contre 5 et 2 abstentions.

Confiance est faite à la rapporteuse pour la rédaction du rapport.

La rapporteuse

Stéphanie LANGE

La présidente

Celia GROOTHEDDE

maatregel rechtstreekse gevolgen inhoudt voor de Brusselaars. Zij wijst erop dat grote steden, en in het bijzonder het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de hervorming als eerste en het hardst zullen voelen.

**IV. Bespreking van de consideransen
en streepjes van het verzoekend gedeelte
en stemmingen**

Aangezien niemand het woord vraagt, stelt de voorzitter voor om rechtstreeks over te gaan tot stemming over het geheel van het voorstel voor een resolutie. (*Instemming*)

**V. Stemming over het geheel
van het voorstel van resolutie**

Het geheel van het voorstel van resolutie wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 5, bij 2 onthoudingen.

Vertrouwen wordt geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van het verslag.

De rapporteur

Stéphanie LANGE

De voorzitter

Celia GROOTHEDDE